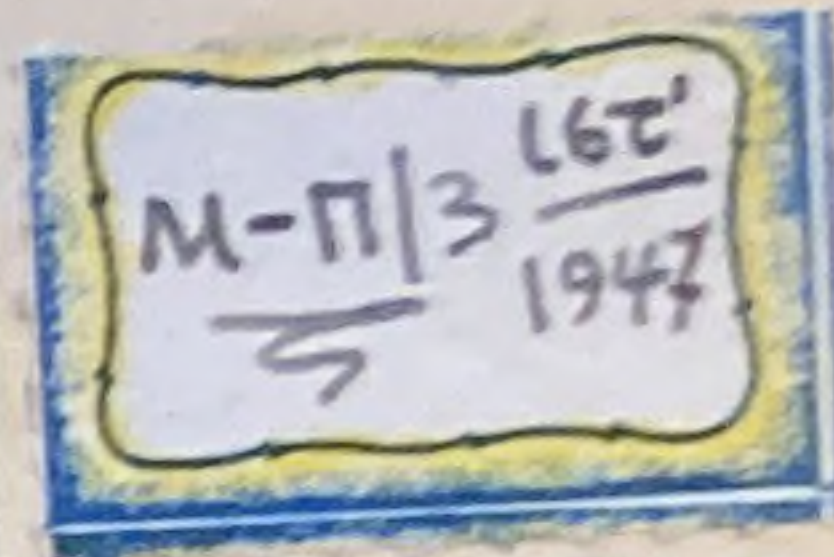

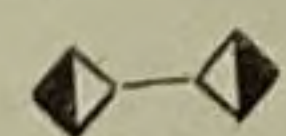

ΘΕΜΕΛΙΟ 2

ΟΜΑΔΑ
ΝΕΩΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1947

Οί ὄρες εἶναι δύσκολες. Οἱ καιροὶ συγκρούονται. Τί νὰ μπορέσει κανεὶς νὰ προδικάσει; Ἄν μπορέ-
 σουμε νὰ συνεχίσουμε τὴν ἐκδοσὴ, στὴ μορφὴ αὐτῇ,
 πιστεύουμε νὰ παρουσιάσουμε ἕναν κύκλο ἐργασίας μας.
 Πρὸς τὸ παρὸν ἔχομε σχέδια. Ἄν τώρα δὲν πετυχαί-
 νομε, δὲν ἔχει πολλὴ σημασία γιὰ τὴν ὑπόθεσιν ποὺ
 κινουμάστε. Εἶναι τόσο μεγάλος ὁ χώρος, τόσο πλού-
 σιος κυρίως, ποὺ σίγουρος κατέρεῳ τοὺς ἱκανοὺς νὰ
 τὸν ἐκφράσουν στὸν τόνο ποὺ τοῦ ταιριάζει. Γι' αὐτὸ
 σκοπὸς μας εἶναι νὰ εὐρύνουμε τὴν ὁμαδὰ μας, ὅσο
 κι' ἂν οἱ συνθῆκες μᾶς στέκονται ἀνάποδες. Γιὰ πολ-
 λούς ἄλλους ὁ οὐρανὸς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι γαλα-
 νός. Κι' ὅμως ὁ Γερμανὸς ἀξιωματικὸς ξανακατεβά-
 ζει τὴ σημαιοῦλα. Καὶ τὰ πράγματα εἶναι αὐστηρά
 ἀπαράλλαχτα. Πάντως ἐμᾶς, ἂν κάτι μᾶς χαρακτη-
 ρίζει, εἶναι τὸ ὅτι ἀδυνατοῦμε ν' ἀδιαφορήσουμε γιὰ
 θέματα ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας. Ἐξάλλου ὅλες οἱ
 ἀξίες ἀνθρώπινες ἐκδηλώσεις δὲν εἶναι παρὰ ζήτημα
 περισσέματος τῆς καρδιάς. Κι' ἀκόμα τὸ τί βάζεις
 γιὰ κέντρο τοῦ σύμπαντος. Κατὰ τὰ ἄλλα ὑπάρχουν
 πολλοὶ ἀξιοὶ λογοτέχνες. Προσέχετε μὴν ξεφύγετε
 ἀπὸ τὴ γραμμὴ τῆς ἰσορροπίας.

Στὸ ἐξώφυλλο: Τσάριλ Οὐάιτ: «Μαύρη Μάνα».

ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΘΕΜΕΛΙΟ

2

Σάν και κείνη που ξεγλυστράει μέσ' απ' τὸ φυλλαράκι, κι ἔρχεται καὶ ζωγραφίζει ἕναν κύκλο στὸ πάτωμα. Φωτίζει ἑκατομμύρια μόρια στὸ πέρασμα της. Κάτι τέτοια ἔχει φυσήσει στὸ θάλαμό μας ἡ ἀνάσα τοῦ χάροντα. Θέλεις μιὰν ἡλιαχτίδα γιὰ νὰ δεῖς.

Ξαπλώσαμε στὸ γιατάκι. Τὰ χέρια μου γέρνουν, σὰ κλωνάρια νιοῦ ἐλατιοῦ φορτωμένα κρουσταλιασμένο χιόνι.

— "Ἀνοιξη, ἔ;

— Ναί νάι, εἶπα.

Κοίταξα τὸν ἄγκωνά μου κι ὕστερα τὴν ξεσκόνισα. Κάτι φούντωσε στὸ στόμα μου, μὰ τὸ κατάπιε.

— Τί; ρώτησε.

— Τίποτα, τίποτα.

"Ἐνας ἄρχισε νὰ κλείνει ἀργὰ τὰ πατζούρια. "Υστερα ἕνας ἄλλος ἀνοιξε τρεῖς φορές τὸν διακόπτη.

Μέ καληνύχτησε, σάν κάθε βράδυ. Σκεπάστηκε μέ τὴν κουβέρτα. Κουκούλωσε τὸ κεφάλι, ἔτσι σάν κάθε βράδυ. "Εγείρα κι ἐγὼ στὸ γιατάκι ποὺ εἴτανε πλάι στὸ δικό του.

Κάποιος ἔκλεισε δυὸ φορές τὸν διακόπτη. "Εμεινε ἕνα θολὸ φῶς. Γιὰ μιὰ στιγμή, μέ ζωσαν οἱ σκιές, ποὺ πρὶν κρυφοκίταξαν πίσω ἀπ' τὶς κολῶνες. "Ἀρχισαν νὰ μοῦ σφίγγουν τὸ λαιμό, νὰ μέ περιπαίζουν κάτω ἀπ' τὴν κουβέρτα. "Ἀνασάλεψα τὰ πόδια. "Αφουγκραζόμαστε κάτι βαρεῖα βήματα ποὺ κλωθογυρίζαν γύρ' ἀπ' τὸ χτίριο. Σιγά-σιγά ζυγώνουν κι' ὕστερα φεύγουν ὥσπου μόλις ἀκούγονται. Ξανασιμώνουν καὶ πάλι τὸ ἴδιο.

"Ἐνας παραμιλοῦσε καὶ γέμισε οὐρλιαχτὰ ὁ θάλαμος. "Ὁ διπλανός του τὸν σκούνησε στὸν ἄγκωνα.

Τ' αὐλάκια τῆς κουβέρτας τοῦ Γιακουμῆ μιὰ βαθαίνουν καὶ μιὰ γίνονται ἀνάβαθα. Μιὰ στιγμή ξεκουλουριάστηκε. Ξεδίπλωσε τὰ χέρια. "Ἀναταράχτηκε λίγο, ὥσπου σιγά-σιγά βολεύτηκε. "Ἡ κουβέρτα ξανάρχισε τὴ μονότονη ἀνάσα. Τέντωσα τὸ καρμὶ, ἔτσι ποὺ πίστεψα ὅτι ἡ σάρκα μου ἔγινε μπρούτζινη καὶ τὰ φρύδια μου ἀτσάλενια. "Ἐσφίξα μέ τὰ δάχτυλα τὴν κουβέρτα, κι' ἔπεσα στὸ δεξὶ πλευρό,

Πρῶτ-πρῶτ πήραν Διακόσιους γιὰ τὰ πέτρινα ἀλώνια. "Ὁ Γιακουμῆς, τὴν ὥρα ποῦφευγε μαζί τους, γυρίζει καὶ μοῦ λέει:

— Ἦ ὥστα, κάτω ἀπ' τὸ προσκεφάλι σου σ' ἄφησα ἕνα μαντήλι . . .

"Εκεῖνο τὸ μαντήλι τῶχω δέσει στὸ λαιμό.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΤΑΒΑΝΙ ΕΣΤΑΖΕ

1.

Δὲν ἦταν μέρα ποὺ νὰ μὴν κλάψει ἡ μάνα. Γιὰ τὰ ξυπόλυτα πόδια τῆς "Ἀννούλας, γιὰ τὸ Θεὸ ποὺ μᾶς βαρέθηκε—ἐκλαιγε καὶ γιὰ τὸ Θεὸ ἡ μάνα—γιὰ ἕνα σωρὸ πράγματα. "Ἦταν συνήθεια πιά. Εἴχαμε φορέσει τ' ἄσπρα τῆς παπούτσι καὶ τσαλαβουτούσαμε ἀπερίσκεπτα σ' ἕνα ξεθωριασμένο χρώμα.

"Εγὼ τὸ "ξερα. Κι' ἡ μάνα τὸ "ξερε. Κι' αὐτὴ κι' ὅλοι. Τὰ μελανιά ποδάρια τῆς μικρούλας ἀδελφῆς ἦταν πάντα μελανιά. Καὶ τὸ ταβάνι σάπιο, κι' ἔμπαινε νερά. Κι' ὁ Θεὸς ὁλόιδιος. Τίποτα—ἔμπαινες στὸ σπῖτι καὶ τὸ μάντευες στὴ στιγμή. Τὰ χάρτινα λουλουδία, ἔτσι ποὺ γέρναν ἀρρωστὰ στὸ σπασμένο ποτήρι, τὸ πρόδιναν—κι' ἄς τοὺς ἀλλάζαμε κάθε πρῶτ τὸ νερό, ἔτσι γιὰ νὰ ξεγελιώμαστε καὶ τὸ ξέραμε κι' αὐτό. Μιὰ φορὰ ἦταν ἀπ' τὴ φτώχεια ποὺ ἔσταζε τὸ ταβάνι, γιὰ τὴ φτώχεια μας ποὺ μᾶς ἔσχασε κι' ὁ Θεὸς κι' ἐκλαιγε δίχως ἀφορμὴ ἡ μάνα. Γι' αὐτό.

"Ὁ μικρὸς κάτι σκαρώνει πάλι πάνω στὴν κουρελοῦ. Δένει τὰ κουτιά του μέ σπάγγους καὶ τὰ σούρνει γκρινιάζοντας σὰ χαλασμένο παιγνίδι. "Υστερα δίγει τῆς μάνας ἕνα κουβάρι χρωματιστὲς κλωστὲς καὶ λέει:—Βρὲς τίς πράσινες μάνα, μόνο τίς πράσινες. "Εκείνη μένει νὰ τὸν κοιτάει λίγο. Κάτι παιγνιδίζει στὸ ἄσπρο τῶν ματιῶν της, κι' ἀναλύεται ὕστερα καὶ στάζει στίς κλωστὲς του. Σκύβει μέ πνιχτὲς κραυγὲς καὶ παίρνει στὰ γόνατά της τὸ ἀδερφάκι. Τ' ἀγκαλιάζει παράφορα, τὸ φιλάει δῶ καὶ κεῖ.

— . . . Χρυσούλι, τὸ φτωχὸ μου τὸ παιδάκι—ἡ φωνὴ τῆς εἶναι βραχνή, καὶ παίζει. Τὸ μικρὸ λαχανιάζει, λέει ἀκόμα—τίς πράσινες, θέλω τίς πράσινες. Δὲν μπορεῖς νὰ μαντέψεις—γελáει . . . κλαίει ἡ μάνα . . . "Ἀκοῦς μονάχα τὸ λυγμὸ νὰ τσακίζει τὴ φωνὴ τῆς καὶ κάτι σοῦ σφίγγει καὶ σένα τὸ λαιμό—νὰ φύγεις, νὰ μυρίσεις ἀνθρώπους, ἀνθρώπους, ἀνοιχτωσιὰ, νὰ παίζεις τὸν ἥλιο στὴν χούφτα σου—κι' ἄς γελáει ἡ μάνα.

Τὸ Λενιώ δὲν λέει ν' ἀφήσει τὸ περιοδικό. Βρέχει, χιονίζει, τοῦτῃ δείχνει ξένη μέ μᾶς. Τυλιγμένη στὰ ξεφτισμένα κεντήματα τῆς ρόμπας τῆς διαβάζει. Τί διαβάζει; Μιὰ φορὰ τὸ βρώμικο σοκάκι μας, δίνει πιότερη λαμπράδα στὰ στολίδια τοῦ πρίγκηπα ποὺ θὰ ἐρωτεύουνταν τὸ Λενιώ μας. Σιμὰ στὸ παράθυρο, πάνω στὸ σοφά—εἶναι ὁμορφὴ ἡ ἀδερφή ἔτσι ποὺ ρίχνει ματιὲς στοὺς ἀριοὺς διαβάτες—Κάποτε στάθηκε ἕνας καὶ τῆς ἔκανε μέ τὸ χέρι. "Ἦταν τραβηγμένη ἡ κουρτίνα, τὸ Λενιώ κρυφοκύτταξε τὴ μάνα κι' ἔσκυψε μέ πνιχτὲς

ΜΗΤΣΟΣ ΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΡΟΜΟΣ ΛΑΪΚΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ

Στὰ δέκα πέντε χρόνια μας
μὲ τίς πηλάδες μας ξυπνούσαμε τὰ σοκάκια
στὰ δεκαοχτὼ θανμάζαμε τὸν ἥλιο μὲς στὶς γουῖνες
τώρα ὁ δρόμος μιᾶς Λαϊκῆς συνοικίας
εἶναι τὰ σοκάκια, οἱ γουῖνες καὶ πρωτίτερα
τὰ σήμαντρα μιᾶς ἐκκλησίας.

Οἱ ζωγράφοι μ' ἓνα νῆμα γαλάζιο
ξετυλίγουνε τὴν ἀγάπη τους.
Ἐμεῖς ζητᾶμε νὰ φτάσουμε τοὺς ἄνεμους
ἐκεῖ πὺν βουλιάζουν οἱ φωνές
καὶ νὰ σηκώσουμε τὰ χέρια ὡς τὸν οὐρανὸ
χαϊδέβοντας τὰ πρῶτα χελιδόνια.

Ἡ ὁρῇ ἔχταση τῆς ποίησης
κάτω ἀπ' τὸ πρῶτ' τῶν ἐλαιῶνων.

Καμπάνες γιομίζοντας ἡμέρα τὰ μάτια μας
νίβουνε τὰ πεζοδρόμια, τίς ἀδειανές ταμπακέρες
παίρνουν τὸ κλάμα ἀπ' τὰ μωρὰ
καὶ φέρονε τῶν κοριτσιῶν τ' ἀμίλητα στήθια.

Μὲ τίς στροφές τῶν τραγουδιῶν
γνωρίζει τὸ πετροσύννεφο μὲ τὰ παιδιά.
Μὲ τίς στροφές τῶν δρόμων.
Φεύγουν τῆς μάνας τὰ μαλλιά
κι' ἀνοίγουν τὰ παράθυρα.

Καλὲς γρη῏ς πὺν γύμισαν μὲ παραμύθια εἰς γωνιές
μπροστὰ στὸν ἥλιο ἀπλώνουνε τῆς μέρας τὰ πλεξούδια.

Μαζὶ μὲ ταυτοκίνητα
πὺν ξαναφέρουν στὶς αὐλές τὴν ἀνοιξη
μὲ μιὰ βροχὴ ἢ μ' ἓνα σύννεφο κορίτσια
ἐκεῖ πὺν πᾶς, ἐκεῖ πὺν στάζει ὁ οὐρανὸς
σιγὰ σιγὰ ἢ ἀγάπη μας πλημμύρισε τὸν κόσμο.

Ἔχει τὸ σχῆμα τῶν σπιτιῶν
δταν βραδυνάζει καὶ δὲν ξέρονμε τί φτιάχνουνε
ξέρει νὰ παίρνει συλλαβὴ τὴ συλλαβὴ καὶ νὰ ξηγάει
τοῦ φεγγαριοῦ τὴν ἀπομόνωση·
μετροῦει ἀλαφρὰ τὰ μάτια μας
τότε πὺν ἀνοίγουν στὶς ἐξώπορτες
μικρὲς σηματεῖς τῆς αἰσιοδοξίας μας.

Κάποτε τὰ ξενυχτησμένα ρολόγια,
ἓνα μικρὸ δῶρο, ἢ ἐκπυρσοκρότηση τῆς χαρᾶς
ἓνα βιβλίο μὲ τὸ γράμμα «Δ» τοῦ παπποῦ
τὸ λυωμένο κερὶ ὕστερ' ἀπὸ τὸ διάβασμα
πὺν συνήθισε τὴ γαλήνη τοῦ δωματίου
αὐτὴ ἢ εἰλικρίνεια τῶν μικρῶν ἀντικειμένων!

Ἄλλοτε φέρνανε τὸ φῶς τὰ καροτσάκια
τραβώντας μὲ κορδέλα κόκκινη ἀπὸ τὴ μέση τῆς αὐγῆς
πλημμύριζαν τὸ δρόμο τὰ τραγούδια
καὶ μέσα τοὺς ἐβούλιαζαν φωνὴ ἐδῶ φωνὴ ἐκεῖ
ξάφνου ὁ καπνὸς τὰνέβαζε στὸν οὐρανὸ
κι' ὕστερα πέφτανε κομμάτια 'πὸ γαλήνη.
Στῶν καφενείων τὴ μεριά πὺν ὀρχόντουσαν οἱ κυριακὲς
γυρίζαν κι' ὀλογύριζαν τὰ χέρια τοὺς οἱ ἀνεμόμυλοι
καλὰ παιδιά πὺν ξέχναγαν ἰνάμεσα στὶς βούσες
μὲς στὰ νερὰ διπλώνανε τοὺς ἴσκιους τοὺς
μὲς στὰ νερὰ διαλέγανε τίς ὠμορφες τῆς γειτονιάς
κι' ὕστερα φέρνανε τὰ βράδια οἱ φουσαρώνειες.

Χιτὲς ὁ ἀγέρας δὲν πέρασε νὰ μᾶς γελᾶσει στὸ φεγγίτη
Χιτὲς οἱ κηποι δὲν ἀνάψανε φλόγες τριανταφυλλένιες
Χιτὲς τὰ περιστέρια δὲν ἐκορέμασαν ἄσπρα μαντήλια στὶς ἐλῆς.

Τὸ φεγγάρι ἀκίνητοῦς ἀνάμεσα σ' ἀράχνες.
Ἡ ξαστεριά ξεκίναγε μέσ' ἀπὸ τὰ πηγᾶδια
κι' ὕστερ' ἄσπρα πανιά ἐφεύγαν στὸν ὀρίζοντα.

Τώρα τὰ σεντόνια στὰ μπαλκόνια
τυλίγουνε τὴ 10η πρωϊνὴ ὥρα
ἀκριβῶς ὅπως τυλίγαν τὰ κορμιά τῶν ἔφηβων
τότε πὺν κάτω ἀπ' τὰ ἐκστατικά δένδρα
προέλαυνε ἢ φωνὴ τῶν τραυματισμένων.
Σὲ λίγο ἀκουγόταν·
'Απόψε σκοτώθηκε ὁ σύντροφος Ἄλεξανδρος.
'Εγινόταν ἀγέρας, ὕστερα βράδυ
καὶ τυραννοῦς τὰ τριαντάφυλλα.

Μίσα σιὰ σπίτια μιὰ Παναγία ὁρφανή
 πού τὴν κοροῖδεναν οἱ τοῖχοι.
 Ὅξω καθὼς ξαγνάντενες τὴ νύχτα τοῦ πολέμου
 περπαταγὰν σιὰ νύχια τους δλόλενα κορίτσια
 κι' ὅπου γυροῦν τὰ μάτια τους πέφτουν οἱ ἄντρες πέφτουν
 κι' ὅπου πατήσουν, πτώματα ἀλαφρογέροντων τὸ κορμί
 καὶ ξανασιάζουν τόπλο τους διαλέγοντας τὰ δέντρα
 γιομίζουν τίς πέτρες εὐωδιὲς κάτω ἀπὸ τὰ στήθια τους
 καὶ παίρνουν τέτοια ὁμορφιά πὺν τίς ζηλεύει ὁ χάρος.

Ἀνὸ μέτρα πάνου ἀπὸ τὴ γῆς
 περνάει ὁ ἀγέρας λέφτερα.
 Οἱ ἥρωες δὲ φτάνουνε πάνω ἀπὸ μιὰ πέτρα
 πτώμα μὲ πτώμα σκέπασαν ὁ δρόμος τὸ κορμί του
 οἱ ἥρωες δὲν στέκονται πάνω ἀπὸ μίαν ὥρα . . .

Ξέρουν καλὰ μὲ τὰ νεκρά τους μάτια νὰ διαβάσουν
 τὴν ἡρεμία τοῦ οὐρανοῦ μὲ τὰ πουλιὰ πὺν ρίχνονται
 στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ σύννεφου.
 Τότε πὺν παίρνει ὁ ἥλιος τάνοιχτὰ παράθυρα
 καὶ ἡ δροσιά τῆς νύχτας εἶναι τόσο διαπεραστική
 σοῦ φαίνεται πὺς κάτω ἀκοῦς κι' ἄς μὴν κουνιέται τίποτα
 ἕνας τὸν ἄλλο βλέποντας διακρίνουν τὴν ἡμέρα.

Ἀπάνου ἀπὸ τὰ μάτια τους στέκει ἕνα μαῦρο σύννεφο
 κι' ἕνας μέσα σὸ στόμα του βάζει τῆς γῆς τὴν πέτρα
 εἶναι καρπὸς πὺν ὠρίμασε τῆς λεφτεριᾶς μνημεῖο.

Τὸ δεκαοχτάχρονο παιδί τώρα τὸ λούζει ὁ ἥλιος
 κι' ἀναγυρόμενο στέκεται τὴν ὥρα τοῦ θανάτου.
 Τὸ δεκαοχτάχρονο κορίτσι σὰν νὰ τὸ φίλησ' ὁ οὐρανὸς
 ἀνάβει μὲς στὰ χεῖλια του μιὰ μέρα τοῦ Ἀλωνάρη
 κι' εἶναι πὺν λὲς τὴν ἔγνωια τους σὰν νὰ τὴν παίρνει ὁ δρόμος
 ἀνάσκελα ὅπως βροῖσκονται καὶ ψάχνουν στὰ ὄνειρά τους.
 Τὸ δεκαοχτάχρονο παιδί χαράζει μὲς στὴ μνήμη μας
 ἡ αὐγὴ τοῦ σάξει τὰ μαλλιά τοῦ γνέφει μὲς στὰ μάτια
 κι' ἀπ' τὰ νερά τους χάνεται βῆμα τὸ βῆμα ὁ ἥλιος.

Μὲς στὶς μονιὲς ἐσώπασ' ἡ βροχὴ
 κι' οἱ βράχοι μακρὰ, λευκὰ πόδια τῆς ἀνοιξῆς
 στέκονται προσοχή.

Καπνοὶ πὺν βόσκουνε πάνου σιὰ ξέπλεκα μαλλιά τῶν κοριτσιῶν
 σιγὰ σιγὰ διαλύονται κι' ἀνάβουνε στὰ μάτια τους μικρὲς φωτιὲς ὀνείρων
 τοῦ χρόνου θά' ρθουν τὰ παιδιά πίσω ἀπὸ μιὰ σιωπή . . .

ΦΥΛΛΗΣ ΜΗΤΣΟΥ

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Τὸ θάμπος ἀγάλι - ἀγάλι μετάλαξε σὲ φῶς, ὄλο καὶ μετάλαξε—καταπῶς
 ἀνοίγει ἕνα μπουμποῦκι—ὅμως μῆτε κρίνο, μῆτε ρόδο στέκει νὰ τὸ πείς, μόν'
 παπαρούνα, μιὰ παπαρούνα αἵμα . . .

Κάπου δῶ, ἀπ' τὴ βορινὴ μεριά Ἐκεῖνοι κραύγασαν τὴν παρουσία τους :
 μ' ἕνα μάτσο ἀστραπές, μιὰ μπόρα κεραυνούς, ἕνα κοπάδι θυμωνιὲς καπνὸ καὶ
 κουρνιαχτὸ στὸν κάμπο.

Αὐτοστιγμὲς, μὲς ἀπ' τὰ καμποχώρια κι' οἱ ἄλλοι ἀποκρίθηκαν στὴν ἴδια
 γλῶσσα.

Κι' ὁ γέροντας λαχτάρησε — εἶταν πὺν κόπηκε ἡ κλωστή τῆς προσμονῆς,
 κι' ἄς τὸ περίμενε.

— Γέγονε . . .

Σέρνει ἀπ' τὸ καλὶ βι ἕνα σεντοῦκι, βιαστικά, τ' ἀδειάζει στὴν αὐλὴ : ἕνας
 σωρὸς βιβλία χοντρά κι' ἐπίσημα καὶ σκονισμένα, μὲ γιατρικοὺς τίτλους χρυσω-
 μένους.

Ρίχνει ἀκόμα κάτι μπουκαλάκια, καὶ κάτι κόκκινους σωλῆνες λαστιχένιους,
 ἕνα θερμόμετρο, καὶ κάτι ἄλλαπραματάκια—τοὺς βάζει φωτιά μ' ἕνα δαυλί.

— Στάχτη ἡ συνεργεῖα τοῦ Σατατᾶ, στάχτη! ξορκίζει μ' ἕνα πάθος.

Μετὰ γονάτισε κεῖ πλαῖ, καὶ σήκωσε σὰν τὸν καπνὸ μιὰ προσευχὴ — κι'
 ἔσφιγγε πὰ στὸ στήθος ἕνα τόσο δὲ βιβλιαράκι πὺν ἔγραφε : Ἀποκάλυψις.

Κύριε . . . Κύριε . . . Κύριε . . .

Κάτω ἡ μάχη μαίνεται — σάμπως νᾶναι κεῖθε στὰ βορινὰ ἕνας οὐρανός,
 καὶ δῶθε πάλι ἕνας ἄλλος οὐρανός, κι' οἱ δυὸ καταχωλιασμένοι, καὶ φτιοῦν ὁ
 ἕνας τ' ἄλλουνοῦ ἀστραπές καὶ κεραυνούς—κι' ἡ ὀργὴ τους ὄλο καὶ ν' αὐξάνει!

— Ὑπάγετε καὶ ἐκχέατε τὰς φυάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν . . .

Ὁ γέροντας, ἔτσι καὶ τέλειωσε τὴν προσευχή, πῆγε στὸ κούτσουρο δίπλα
 στὴν πόρτα τῆς καλύβας κάθησε — πολὺ ἥρεμα, σὰ νᾶχε σκληρὰ δουλέψει ὅλη-
 μερίς καὶ τώρα πλάγιαζε νὰ κοιμηθεῖ.

— Δίκαιος, Κύριε, εἰ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ὄσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας . . .

Τότες ἦρθε πολλὴ γαλήνη — ἀφοῦ στὸ πρόσωπό του ἀνοιξαν κεῖνες οἱ δι-
 πλωσιές, κι' ἀπλώσαν. καὶ φάνηκαν γραμμὲς ἀνήλιαγου πετσιοῦ.

Τότε τὸ πρόσωπό του φάνταξε μιὰ μεγάλη ἀκατανόητη σφραγίδα.

Σὸ ν' ἀργεῖ — ὅμως θάρθει, θάρθει!

Στὸ μονοπάτι κατηφόρισε μιὰ ὁμάδα στρατιῶτες — ἔχουν κάτι φαρδιά κα
 πέλα ἀπὸ κεῖνα ποῦναι νὰ παλεύουν μὲ θυμωμένους ἥλιους κι' ἀνέμους, δχι

—'Ακόμα νά φοβάστε; Ντροπή!

Είναι κείνο τ' αγόρι ο Στρατής — αλλιώτικος: μισός πολίτης, μισός στρατιώτης είναι τοῦτος, κ' ἕνα πρόσωπο ἀργασμένο πῶχει!

Στέκει νά κυττάει τὸ καμένο σπίτι, μὲ τὰ μαύρα τοίχια, τὰ χυμένα μάτια τῶν παραθυριῶν.

— Νὰ σκεπάζουμε μιὰ κώχη, ὅσο νά χωράω — κ' ἐσὺ νά φύγεις — ἔ, Στρατή μ'; λέει ἡ θεία - Κυρκάσaina.

Ἐχ, ἀλλιῶτεμα ποῦκανε καὶ τούτ' ἡ θεία - Κυρκάσaina — μιὰ φουχτούλα ἔγινε, τόσο πού μαράθηκε, κ' ἕνα μαντήλι μαύρο πού φοράει!

(Ἄ, ναι, εἶναι γιὰ τὸ μεγάλο γιὸ πού δὲ ματαγύρισε τότε — εἶναι καὶ γιὰ τὸ μπάμπι - Στελιανὸ πού τὸν σκότωσαν οἱ πράσινοι στρατιῶτες — πόσα δὲ γίναν ἀπὸ τότε, πόσα...).

— Δὲ θέλω νά κλείσω, γιόκα μου, τὰ μάτια — πριχοῦ σὲ ἰδῶ γιὰ τὸν ὅτιν τόπο μας...

Ὁ Στρατής ὅλο καὶ κυττάει τὸ καμένο σπίτι, κ' ἔτσι δείχνει πὼς μὲς ἀπ' τὸ καμένο σπίτι βλέπει κεῖθε, μακρῶς.

— Τώρα θὰ γίνει, μάννα... λέει. Τώρα ὅλα θὰ γίνουν...

Πέρα. νᾶναι ἀπ' τὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, μπλέχτηκαν κάτι φωνές, μπερδεύτηκαν, ὕστερα στῶσαν σὲ τραγοῦδι: Τὸν κόσμον θὰ τὸν χτίσουμε ξαρχῆς — ὁμορφὸν σὺν τὴν κροκάτη ἀνατολῇ... κάτι τέτοιο ἔλεγε.

Ἐχει πολὺ πάθος τοῦτο τὸ τραγοῦδι — κ' ἔτσι πού περνάει μὲς ἀπ' τὰ χυμένα μάτια τῶν παραθυριῶν, ξυστὰ στοὺς μαύρους τοίχους, τὸ ποτίζει μιὰ σκληράδα.

Καὶ τούτ' ἡ Ἀργυρῶ μὲ τὸν Κωτῆ δὲ λένε νά σταματήσουν μιὰ στιγμή, νά ξανασάνουν.

Μ' ἕνα σκαλιστήρι σκάψαν ἕνα τετράγωνο — μωρέ, θεμέλια εἶναι τοῦτα δῶ!

Κουβαλᾶνε λάσπη, λιθαράκια, κ' ἄρχισαν νά χτίζουν ἐκεῖ στὸ ἴδιο μέρος πού σκοτώθηκε ὁ Προφήτης.

Νᾶταν ὁ σκληρὸς λόγος ποῦδιωξε τὸ φόβο — νᾶταν πού πάνου σὴν ἔγνια τους τὸ ἔχασαν;

— Νὰ τὸ χτίσουμε μεγάλο καὶ γερό — ἔ, Ἀργυρούλα; λέει ὁ Κωτῆς.

— Ναί-Ναί... Ἀκόμα καὶ δυνατὸς σεισμὸς νά μὴν τὸ ρίξει — ἔ. Κωτῆ:

— Μήτε κανόνι!

— Μήτε ἀεροπλάνο!

Ἐχ, τοῦτα τὰ παιδιὰ μούρλαθήκαν ἀπ' τὰ ὄνειρα...

ΝΙΚΟΣ ΣΠΑΝΙΑΣ

Ο ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑΡΧΗΣ

Τὴν ὥρα πού ἡ πάχνη κουλουριαζότανε, στὸ στήθος τοῦ βουνοῦ, κατηφόριζε καὶ τὸ στρατιωτικὸ αὐτοκίνητο: σὴν κάθε του γωνιά κι' ἕνας στρατιώτης μὲ τὸ δάχτυλο γαντζωμένο, σὴν σκανδάλη.

Ὅταν φρενάρισε, πήδηξε πρῶτος ὁ ἄντρας μὲ τὸ κράνος.

«Ἐκεῖ!» εἶπε, κι' ἔδειξε τὸν τόπο πού θὰ πέθαιναν. Τέσσερις πολῖτες κατέβηκαν προχωρώντας ἀργά-ἀργά, ἕνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλο, ἴσαμε τὸ σημεῖο ἐκεῖνο καὶ στάθηκαν.

Τοὺς ἔβγαλαν βιοστικά-βιαστικά τὰ σακκάκια, ζεστά ἀκόμα ἀπ' τὰ κορμιά τους καὶ τὰ σώριασαν κούφια κι' ἄδεια, λίγο πῶς πέρα ἀπ' τὰ πόδια τους. Ἐνα, δύο, τρία, τέσσερα-στὴ σειρά.

Μετὰ τοὺς πλησιάζει ὁ ἱερέας ἀγγιζοντας τὰ χεῖλιά τους μὲ τὰ σταυρὸ, ἔκανε φύχρα.

Σ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦτο, ὁ Γερμανὸς, εἶχε σταθεῖ ἀκίνητῶντας, κρατώντας ψηλὰ στὸ χέρι του τὴ σημαιοῦλα γιὰ σινιάλο.

Ἐδῶ, καὶ τὸ δέκατο τοῦ δευτερολέπτου λογαριάζεται, κι' αὐτὸς ἀργοῦσε ἀκόμα.

Τότε οἱ μελλοθάνατοι σήκωσαν τίς ματιές τους, ἀπ' τὸν ἄλλο κόσμον καὶ τὸν κοιτάσανε στὰ μάτια, πρώτη φορά.

Ἀργοῦσε!

Στὸ σῶμά του ἡ ἐνέργεια εἶχε παραλύσει: τὸ ὑψωμένο χέρι λὲς κι' εἶχε πάθει ἀκαμψία.

Ὅμως ἡ σημαιοῦλα ἔγνεφε, ἀδιάκοπα ἔγνεφε τὸ θάνατό τους.....

Ὅταν οἱ ἄντρες τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος σκύψαν στὰ νεκρά σώματα, αὐτὸς ἀποτραβιότανε ἀργά.

— Ἀὐτὸ πού ἔκανα...» μουρμούριζε,

«Ἀὐτὸ πού ἔκανα...» μουρμούριζε,

«Ἀὐτὸ πού ἔκανα...» μουρμούριζε.....

Σὰν προχώρησε ἀρκετὰ βήματα τότε, συλλογίστηκε:

«Τί ἔκανα!»

Ξανθὸ κρασί σὲ κρυστάλλινα ποτήρια, μὲ χρυσὰ μαλλιά, θαμπόχρυσα σειρήνια, ἕνα γύρω οἱ Γερμανοὶ ἀξιοματικοὶ χαμογελοῦσαν μ' ἐπισημότητα ὥσπου νύχτωσε.

— Περίεργο! Εἶπε ἕνας ἀπ' αὐτοὺς.

— Τί πράμα; Ρωτάει ἄλλος.

— Δὲν ἦρθε ἀκόμα!

— Ποιός,

— 'Ο άποσπασματάρχης.

«Ένας τρίτος κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ συλλογίστηκε παράξενα: «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος!»

«Όταν ξαναμῆκε στὴν εἴσοδο τῆς πολυκατοικίας εἶχε σκοτεινιάσει γιὰ καλὰ. Τὸ χριστογεννιάτικο ἔλατο, χλωρὸ πράσινο, ὀλόγυρα σὲ μαρμάρινες γυμνές ἄσπρες πλάκες καὶ ἡ ἐπιγραφή μὲ μεγάλα μαῦρα γοτθικὰ γράμματα «KOMMANDATUR» τοῦ εἶχανε τυπωθεῖ στὸ μυαλὸ ἴσαμε τὸ τελευταῖο σκαλὶ ποὺ ἀνέβηκε.

Εἶναι τόσο μυστήριο ν' ἀκοῦς ἀπὸ ἓνα ὀλοσκοτεινὸ χτίριο νὰ βγαίνουν μεθυσμένες φωνές, ἦχοι ἀκορντεὸν καὶ πότε—πότε μιὰ χαραμάδα φῶς. Εἶναι τόσο μυστήριο λέω, νὰ περνᾷς ἀπ' τὸ δρόμο, καὶ νὰ τ' ἀκοῦς, καὶ νὰ τὰ βλέπεις ὅλ' αὐτά! Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα αὐτοὶ οἱ γλόμποι ποὺ χύνουν ἓνα τέτοιο γλυκερὸ γαλάζιο φῶς—ἀνυπόφορο!—Θὰ βγῶ πάλι ἔξω...

«Όταν βγῆκε στὸ δρόμο περπατοῦσε πάλι ἀργὰ καὶ μουδιασμένα. Εἶχε ἀρχίσει νὰ χιονίζει. Ἀφράτο χιόνι ἔπεφτε στὸ μπλὲ χνουδὶ τῆς στολῆς του καὶ δὲν ἔλυωνε. (Τὸ κράνος βέβαια δὲν τὸ φοροῦσε τώρα πιά).

Καὶ ὁ σιδερόδρομος ἔτρεχε ὀλοένα. Ὁ ρυθμικὸς κρότος τὸν ἀποκάρωνε καὶ τοῦ ξετύλιγε σιγὰ-σιγὰ, σὲ ἰσόχρονα διαστήματα τὶς παραστάσεις τοῦ μυαλοῦ του καὶ τὸν τάραζε. Ἐκλείνει τὰ μάτια. Τὰ ξανάνοιγε. (Κάθε φορὰ τὰ ματοτσίνουρά του παίζαν νευρικά). Στ' ἀκροθαλάσσι ποὺ κατέβηκε τὸ κῦμα μούσκει τὴν ἄμμο, κάθε τόσο. Πρὶν στεγνώσουν οἱ κόκκοι λαμποκόπαγε ὀλάκαιρη σὰ σφουγγισμένο μαῦρο μάρμαρο. Κι' ἀντανάκλουσε ἀπ' τὰ ὑγρά τῆς σπλάχνα κίτρινο τὸ φεγγάρι. «Όταν εἶσαι μόνος, ἢ ὅταν φοβᾷσαι μήπως μείνεις μόνος, μὰ δὲ μπορεῖς κι' ἄλλοιως νὰ κάνεις, κοιτάξεις γύρω σου, κοιτάξεις κάτω, κοιτάξεις πάνω.

Ἀποσχάστηκε λιγάκι.

Μὰ ἡ θάλασσα ἔχυσε τὸν ἀφρό της ὡς μέσα στὰ παπούτσια του κι' ἀνατρίχιασε. Ἐδῶσε ἓνα σάλτο. Ἐνα δεῦτερο κῦμα ἦρθε καὶ ἰσοπέδωσε στὴν ἄμμο τὰ χνάρια τῶν τακουινῶν του. Καὶ ἡ σκιά του ποὺ εἶχε ριχτεῖ στὴν ἄμμο σαρώθηκε ἀπ' τὰ φανάρια ἐνὸς αὐτοκινήτου ποὺ ἔτρεχε στὴν ἄσφαλτο. Γιγάντευε, γιγάντευε, γιγάντευε καὶ πνίγηκε βαθειά, πέρα, στ' ἄπατα.

Πόσην ὥρα περπάτησε; Πόσες φορὲς στάθηκε; Τί ὥρα ἦταν; Ξαναπροχωροῦσε! Στεκότανε! Ὑστερα σταμάτησε μιὰ καὶ καλὴ καὶ χτύπησε διαταχτικὰ μιὰ πέρτα.

Σὺν ἄνοιξε ἡ γυναῖκα μὲ τὰ μαῦρα, ἀντίκρυσε τὴ γαλανὴ θωριά του ἀνήσυχη κι' ἀπορημένη—ξοπίσω ἔτρεξε καὶ τὸ μικρὸ ἀγόρι. Πάυση.

Ὁ Γερμανὸς ἄπλωσε τὰ φίνε δάχτυλα στὰ σγουρὰ μαλλιά τοῦ παιδιοῦ, τὰ χαϊδολόγησε ἓνα γύρο, κι' ὕστερα ἀπόθεσε βαρὺ τὸ χέρι του ἐκεῖ, σὰ νὰ ζητοῦσε στήριγμα.

Τὸ μικρὸ δὲν τολμοῦσε νὰ σαλέψει τὸ κεφάλι.

—«Βασιλική!» Μιὰ μισοβγαλμένη φωνή. Ἀλλή παύση.

Ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα ἔγινε ρεῦμα κι' ἀναστατάωσε τὰ μαλλιά τῆς γυναίκας.

Καθὼς περνοῦσε τὸ χέρι της νὰ σιάξει μιὰ τούφα, ἔσυρε μιὰ δαχτυλιά ἀλεύρι πάνω ἀπ' τὸ φρύδι της.

—«Ποιὸς εἶναι;» Βήματα ποὺ σέρνονται, κι' ὕστερα ἡ γρηά. Γάχασε κι' αὐτὴ καὶ κρέμασε τὰ χεῖλιά της. Φάνηκε ἡ ψεύτικη μασσέλα μὲ τὴν ἄσπρη πᾶστα τῶν δοντιῶν καὶ τὸ πάνω οὖλος ποὺ ἔμοιαζε μὲ πηλὸ ξημένο. Κι' ἄλλη παύση.

—«Τὸ τηγανόψωμο...» Τὸλεγε τῆς Βασιλικῆς μὰ κοίταξε τὸν ἀξιωματικό.

Σιγὰ—σιγὰ καὶ σὰν ἀόρατα, τὸ γλιστερὸ χιονάτο χνουδὶ ἔλυωνε στὴ μανδύα του καὶ τὴ μούσκει. Πῆρε τὸ χέρι ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ κι' ἔξυνε μὲ τὸ νύχι νευρικά τὸ ἀτσάλινο κουμπὶ τῆς στολῆς του.

Ἐφυγε πάλι ὅπως ἦρθε.

Σὰν ἔστριβε τὴ γωνιά ψιθύριζε μὲ ἀγωνία «Εἶμαι τόσο μόνος...» καὶ κοίταξε γύρω φοβισμένα μήπως τὸν ἄκουσε κανεὶς.

Ξανά στὸ δωμάτιο του πασκίζει νὰ συγκεντρώσει τὸ μυαλὸ του.

Στρώνει μιὰ φράση, τὴν σβήνει, ἀρχίζει ἄλλη—τίποτα. Τρεῖς φορὲς ἔγραψε: «Ἀγαπημένη μου Γκέρτυ, εἶμαι...», καὶ σταματοῦσε. Στὸ τέλος ψιθύρισε: «Πῶς εἶμαι!» Ἐνοιώθη ἓνα παράξενο συναίσθημα.

Σὰν κάποιος νὰ τοῦ χτυποῦσε μ' ἓνα μεγάλο βότσαλο τὰ δόντια ἓνα—ἓνα καὶ νὰ ραγίζουν. Μονολογεῖ:

—Κοίταξε! Σὰ νὰ μοῦ πονοῦν τὰ δόντια ἀπὸ τίς ρίζες! Μπά! Ὁ ἀέρας θὰ εἶναι βαρὺς.

Ἐσβησε τὸ φῶς κι' ἄνοιξε τὸ παράθυρο.

Ἀπὸ κάτω περνοῦσε ἡ Γερμανικὴ περίπολος: Τρεῖς ἄντρες μὲ κρεμαστὲς ἄλυσίδες στὸ στήθος καὶ φακοὺς προχωροῦν ἀργὰ, σχηματικά, σὰ νὰ ξεκόλ-λησαν ἀπὸ τὴ νύχτα.

—Νὰ μὴ σὰς βλέπω! Εἶπε, κι' ἔκλεισε τὸ παράθυρο μὲ πείσμα. Χωρὶς νὰ θέλει θυμῆθηκε πάλι τοὺς τέσσερις νεκρούς. «Κάθε τόσο σὰ νὰ ὀνειρεύου-μαι: εἶναι σκοτάδι καὶ μὲ δολοφονοῦν τὴν ὥρα ποὺ περνᾷ ἓνα πυκνὸ δάσος: Εἶναι ἓνας στενὸς δρομάκος—δέκα βήματα ὅλος κι' ὅλος—καὶ μοῦ στήνουνε καρτέρι: φωνάζω βοήθεια καὶ κανεὶς δὲ μὲ ἀκούει: μονάχα τὸ πλῆθος περνᾷ γελώντας καὶ κουβεντιάζοντας. Ξέρω πῶς κι' ἄλλοι Γερμανοὶ σὰν καὶ μένα ὀνειρεύονται—μπορεῖ καὶ λίγο διαφορετικά—μὰ πάντα τὸ ἴδιο ὄνειρο. Τί νὰ ἔναι; Μήπως ἡ ἔκφραση τῆς ὑπέρτατης μοναξιάς; Μήπως τὸν θάνατο τὸν τρέ-μεις πρὶν πολὺ σὰν τὸν ἀντικρύξεις μόνος;

Εἶμαι μόνος! Φοβᾶμαι τοὺς δικούς μας! Φοβᾶμαι ὅμως καὶ τὴν ἀλυγισιά τοῦ ἐχτροῦ.....»

Ἐνας πυροβολισμὸς ἀκούστηκε, ἀπ' τὴ νυχτερινὴ περίπολο. Φαίνεται ἦταν περασμένες ἔντεκα κι' ἀπαγορεύεται ἡ κυκλοφορία.

Τὸ χριστογεννιάτικο ἔλατο, τρεῖς μέρες τώρα ἦταν στημένο στὴν εἴσοδο τῆς πολυκατοικίας χλωρὸ πράσινο κι' ὀλόγυρα καὶ χάμω μαρμάρινες ἄσπρες πλάκες—ψυχρές. Πρωτ—πρωτ, ὅπως πάντα, ἀντήχησαν βαρεῖα τὰ βήματα τοῦ ἀποσπασματάρχου. Εἶχε ἀρχίσει πάλι ψιλὸ—ψιλὸ νὰ πέφτει χιόνι. Τὸ εἶδε, καὶ στάθηκε ἀκουμπώντας τὸ χέρι του στὸν κορμὸ τοῦ ἐλάτου. Δὲν ἔπαιρνε μιὰ ἀπόφαση. Νὰ βγεῖ ἢ ὄχι;

Ἀφηρημένος καθὼς πασπάτευε τὰ κλώνια ἔλυωσε μὲς στὴ χούφτα του ἓνα χριστογεννιάτικο στολίδι κι' ἔγινε ἀσημένια θρύψαλλα, στραφταλιστά.

Σκούπισε τὸ χέρι του στὴ μανδύα καὶ βγῆκε ἔξω, γλιστρώντας σὰ φάν-τασμα στὸ χιόνι. Περπατοῦσε μόνος.

Ἡ ὥραία σιλουέττα μὲ τὴ μπλὲ πράσινη στολὴ καὶ τὰ γαλάζια μάτια ξεμάκραινε μὲ βῆμα ἀργὸ καὶ μουδιασμένο. Τὸ χιόνι στρώνεται μὲ ἄσπρο ὠραῖο χνουδὶ πάνω στὸ ὕψωμα τῆς στολῆς. Σὰν ἀκουμποῦσε στὰ κουμπιά τ' ἀτσάλινα μὲ τὸν ἀγκυλωτὸ σταυρὸ ἔλυωνε στὴ στιγμή.

Ξεμάκραινε μὲ βῆμα ἀργὸ καὶ μουδιασμένο.

Στὸ χιονισμένο τοπεῖο ἀπὸ μακριὰ φάνταζε σὰ μαυράδι - κηλίδα πῆς.

BENJAMIN FONDANE
Ο ΟΡΓΙΣΜΕΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Κραυγάζει αδάμαστο δίξιο
εἶν' ἢ φωτιά πὺν ὀρμαίει
κατακαίει τοὺς δρόμους ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
καὶ μᾶς ἰσκιώνει

χαθήκαμε χαθήκαμε
δὲ μᾶς μένει παρὰ ἡ πορεία, ἡ νύχτα
ὁ ἔχτρος βυθίζεται ὀλόγνινος
στὴ ζωὴ μας.
Δὲ μᾶς ἀποιώνει
παρὰ τὸ μῖσος, ὁ θάνατος
κι ἐλπίδα νὰ συνεπάρει ὁ ἱλὶγγος...

Τοὺς ἔχω ὅλους παρακολουθήσει —
παλιούς πολιτικούς, ὑπεύθυνους
δουλεντιάδες, χωριάτες καὶ στὰ
ἐργοστάσια ἐργάτες καὶ καμπανο-
χοῦστες πὺν λουφάζετε κάτω
ἀπὸ τὰ γιοφύρια τῆς Παναγίας τοῦ Παρισίου
καὶ κατηλανάφτες τῶν ἱερῶν καὶ γεννήματα
τῆς Ἐκκλησίας.
Ὅλους μαζί
ὅλους τοὺς Γάλλους μὲ φῶς σὶά μάτια
ἢ τοῦ Κογκρέ, τοῦ Ἀλγερίου, τῆς Ἀννὰμ
πὺν κυματίζουν οἱ φρόνιζες στὸ βλέμμα σας
καὶ Γάλλοι πὺν φτιάρετε ἀπ' τὰ νησιά τῶν
Γάλλοι

ἀσπασμένοι ἀπὸ τὰ «Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου»
ἀπόγονοι τοῦ ὁδοφράγματος καὶ τῆς καρμανιόλας:

Γυμνοί, μὲ ἄφθαρτο μέτωπο, ἐλεύτεροι
— καὶ Τσέχους καὶ Πολωνούς καὶ Σλοβάκους
καὶ Γιουδαίους τῆς Πανσπερμίας πὺν ἀγαποῦν
τούτη τὴ γῆ καὶ τὶς σκιές τῆς καὶ
τὶς πλημύρες τῆς
πὺν σπείρανε τὰ κόκκαλά τους σὶά χώματά τῆς
καὶ πὺν δοθήκανε στὸ θάνατο γὰ τὴ Γαλλία.

Νύχτωσε. Πάλε ἡ νύχτα!
ἀκόμα μιὰ μέρα ἀκόμα μιὰ νύχτα
ἀκόμα ἓνας αἰώνας χωρὶς ἔπνο
καὶ ἡ αἰωνιότητα χωρὶς σταμάτημα
μπροστά μας.

Τ' ἀνθρώπινο ποτάμι κυλάει καὶ κυλιέται.
Ἀκόμα ἓνα ποτάμι ἀγρύπνιας.
Ἀκόμα ἓνα ποτάμι προσώπων
κυλάει μέσα στὸ βλέμμα μου
κι ἴδια τὸ βλέμμα μου κυλάει
μέσα στὸ βλέμμα τῶν ἄλλων.

Θὰ τελειώσει αὐτὴ ἡ νύχτα;
Ἄ! ἂν εἶταν κροῦσταλλο
θὰ σπαζε
ἂν εἶταν σπῆτι
θὰ καίγονταν
ἂν εἶταν μητρικὴ κοιλιὰ
θὰ τῆς ξέσκιζε ὁ πόνος τοῦ παιδιοῦ
— ματωμένη.

(Μεταφραστὴς ἸΑΣΩΝ ΔΕΠΟΥΝΤΗΣ)

LOYS MASSON

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΩΡΙΣ ΛΑΝΓΚΛΟΥΑ, ΡΟΖΕ ΡΑΝΤΙΖΟΝ ΚΙ ΑΛΛΟΥΣ

Σύντροφοι της ζωής μου καρβαλικέψατε
τη φαρδεια ράχη του πεπρωμένου
κι' απ' τη γη σās βλέπω πάνω σέ μεγάλα ἄστρα περνώντας
σās είδα νά βοηθάτε τ' ὄνειρο
για ν' ἀστράψουν μακρὰ τῶν ἀστεριῶν οἱ ἀνταύγειες
"Αν εἶναι δίκηος ἕνας πόλεμος, ἦταν αὐτός ἐδῶ.
Πάνω στοὺς ὤμους σας κυλάει σέ καταράχτες ἕνα φῶς
γαλάζιο σὰν τὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα, σὰν τὸ αἷμα τῶν ἀγγέλων
μ' αὐτοὶ ποὺ πέσαν ἦσαν ἄνθρωποι
"Αν εἶναι δίκηος ἕνας πόλεμος ἦταν ὁ δικός σας
ποὺ ἀνάμεσα ἀπὸ τ' οὐρανοῦ τὸ λαμπερὸ κριδὸ μᾶς ἄνοιγε μιὰ χώρα
ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἀνεβαίνει νά βασιλέψει,
ὄχι πιά ἀπὸ μέταλλο μὰ γινομένος σάρκα
οὐράνια σάρκα ποὺ οἱ ἀχιδες τῆς μεθάνε τὰ πουλιά.
"Ο πόλεμος παύει τίς κραυγές του,
ὁ ἀέρας τοῦ νέου ταξιδιοῦ μέσ' στὸν ἀέρα
εἶναι Πάσχα. Μὰ δὲν ξεριζωθήκανε χωρὶς ν' ἀφήσετε
στὸν κόσμον μιὰ βαθεῖα πληγὴ
"Αγκαλιασμένοι μὲ τὴν "Ανοιξὴ τὸ δάσος θυμᾶται
τὰ χαμένα φύλλα τοῦ φθινόπωρου
"Αν λέω γιὰ ἕναν κῆπο, εἶναι γιὰ τίς καρδιές σας
ποὺ κάτω ἀπὸ τῆς λευτεριάς τῆ ροδονιά
ἀδέρφια μου μᾶς μάθατέ τὴν
πένθιμη γλῶσσα τῶν ρόδων

(Μεταφραστὴς ΤΑΣΟΣ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ)

• ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ "ΘΕΜΕΛΙΟΥ"
ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΥΟ (ΑΡΙΘ. 2) ΦΥΛΛΑΔΙΑ
ΜΕ ΤΗ ΣΕΙΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ:

1947 ΑΘΗΝΑ

Α' ΦΥΛΛΑΔΙΟ

ΜΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ
ΨΕΥΔΟΝΟΜΑ.

ΑΛΛΟ: ΟΜΟΛΟΓΕΙ
Ο ΚΡΣΤΑΣ ΚΟΥΛΟΥ-
ΦΑΚΟΣ, ΟΤΙ Ο ΕΚ-
ΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
"ΘΕΜΕΛΙΟ", "ΕΚΔΑ-
ΤΟΥΤΙΧΟ ΤΟΥ ΠΕ-
ΡΙΟΔΙΚΟΥ ΧΑΙΣ.

Β' ΦΥΛΛΑΔΙΟ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ
ΤΟΥ "ΘΕΜΕΛΙΟΥ",
Ο ΑΛΕΚΟΣ (ΤΟΤΕ)
ΑΡΓΥΡΙΟΥ ἦταν
θεωρητικὸς συν-
εργάτης. ΟΙ ΔΗΜ.
ΔΕΣΠΟΤΙΔΗΣ, ΤΙ-
ΤΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
Κ. Α. ΜΟΝΑΧΑ
ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΙ!
ΑΘΗΝΑ • 1. Δ. 1984.

ΙΑΣΩΝ ΔΕΠΟΥΝΤΗΣ: ΤΑ ΧΛΜΑΤΑ ΠΛΗΜΜΥΡΙΣΑΝ
(ΠΟΙΗΜΑ)

ΜΙΧ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: ΛΑΪΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ (ΠΟΙΗΜΑ)

ΧΡ. Ν. ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ: ΠΡΩΤΟΤΣΕΛΙΓΚΑΣ (#)

Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ: ΤΑ ΝΙΑΤΑ ΜΑΣ (#)

Γ. ΓΑΒΑΛΑΣ: Ο ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ (ΠΟΙΗΜΑ)

ΑΡΑΚΛΙΑΝΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ
(ΠΟΙΗΜΑ)

ΝΙΚΟΣ ΒΡΑΝΑΣ: ΜΙΚΡΟΑΣΤΟΙ (ΠΟΙΗΜΑ)

ΒΑΣ. ΚΑΣΤΕΛΗΣ: ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ (#)

Β. ΣΙΓΓΕΛΑΚΗΣ: ΑΓΡΥΠΝΙΑ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ (#)

Μ. ΜΕΛΤΕΜΗΣ: ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΥΑΡΩΝ
(ΠΟΙΗΜΑ)

ΤΙΛΙΓΟΣ ΤΣΙΝΗΣ: ΤΟ ΜΑΝΤΗΛΙ ΤΟΥ 'ΧΩ

ΔΕΞΕΙ ΣΤΟ ΛΑΙΜΟ (ΠΕΖΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ: ΤΟ ΤΑΒΑΝΙ

ΕΣΤΑΖΕ (ΠΕΖΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

ΜΗΤΣΟΣ ΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: ΔΡΟΜΟΣ ΛΑΪΚΗΣ

ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ (ΠΟΙΗΜΑ)

ΦΥΛΛΗΣ ΜΗΤΣΟΥ: Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ (Π.Κ.)

ΝΙΚΟΣ ΣΠΑΝΙΑΣ: Ο ΑΠΟΣΤΑΡΜΑΤΑΡΧΗΣ
(ΠΕΖΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

BENJAMIN FONTANE: Ο ΟΡΤΙΣΜΕΝΟΣ

ΠΟΙΗΤΗΣ (ΠΟΙΗΜΑ. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ 1. Δ.)

ΛΟΥΙΣ ΜΑΣΣΟΝ: ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ (ΠΟΙΗΜΑ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΑΣΟΥ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗ).

• Ην υπέρχον και φανταστικοί συνεργάτες είδα κατόπιν (Πιο παλιό) είναι υπαρκτοί! 1. Δ. 1984

Θεμέλιο*

1^ο, 2^ο φυλλάδια

(μοναδικά
αντίτυπα)

* Υπάρχει και ανατύπωση των 3
στο βιβλίο του Φύλλου Μήτσου,
με τον τίτλο "Διηγήματα
Εκδόσεις "Καστανιώτη".
(ΧΡΡΙΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ)